

různé

PRŮZKUM KVALITY ABSOLVENTŮ VOJENSKÝCH VYSOKÝCH ŠKOL

Generálmajor Ing. Josef Mikulec

Náročné, pravidelné a objektivní hodnocení úspěšnosti vojenského školství, jako jednoho z podsystémů ozbrojených sil, je nezbytnou podmínkou jeho řízení a zdokonalování. Bez pravidelného, objektivního hodnocení celého systému vojenského školství, stejně jako jednotlivých vojenských škol, není možné soustavné a cílevědomé zdokonalování jejich práce.

Forem hodnocení úspěšnosti vojenských škol je mnoho. Patří mezi ně např.:

- všechny druhy kontrol ze stupně MNO, z nichž nejúčinnější jsou inspekční prohlídky a tematické kontroly,
- hodnocení výsledků zkoušek posluchačů a žáků,
- hlášení, výkazy a informace vojenských škol orgánům MNO.

Přestože tyto formy kontrolní činnosti mají nemalý význam pro posuzování výsledků práce vojenských výchovně vzdělávacích zařízení, nemohou dokonale postihnout jedno z hlavních kritérií úspěšnosti: připravenost posluchačů a žáků pro výkon funkcí v vojsk.

Ani sebedokonalejší forma zkoušky posluchače totiž nemůže ověřit, jak bude zkoušený své teoretické znalosti uplatňovat při praktickém výkonu své funkce u bojového útvaru, tedy v podmínkách podstatně odlišných od podmínek školy.

Zkouška může ověřit **znalosti**, stupeň osvojení látky a v omezeném rozsahu dovednosti — zejména dovednost ovládat zbraň, techniku nebo přístroje. Uvědomíme-li si navíc, že rozsah zkoušené látky představuje sotva několik procent z rozsahu přednášené látky, nemůžeme vyloučit ani takovou nahodilost, že posluchač si zvolil (nebo mu byla zadána) otázka právě z té části materiálu, kterou zvládl a je nespravedlivě pozitivně hodnocen přesto, že si podstatnou část ze zkoušené disciplíny neosvojil.

Schopnost „naučit se“ nemusí znamenat — a z praxe víme, že často skutečně neznamená — „umět“. Cílem vojenských škol není jenom předat posluchačům a žákům určené množství informací, ale také

je připravit k výkonu konkrétních vojenských funkcí.

Tento požadavek však nemůže být chápán absolutisticky. Absolvent vojenské vysoké školy nemůže být jenom vynikajícím velitelem čety nebo roty. Jeho všeobecná i vojenská vzdělanost musí být daleko hlubší a širší. Nejen proto, jak se často zjednodušeně vysvětluje, že je absolventem vysoké školy, ale proto, že poskytnutý vzdělanostní základ musí zabezpečit schopnost dalšího sebevzdělávání a svým obsahem musí o 8–10 let předstihovat potřebu nástupní praxe.

Soudobé vojenství čím dále tím více spočívá na teoretických základech přírodních věd. Zejména matematika postupuje stále výrazněji všechny jeho oblasti a stává se čím dále tím více vědou, která limituje zvládnutí dalších vědních oborů. Osvojení základů kvantové fyziky, jako teoretického základu elektroniky, optoelektroniky, laserové techniky, ale také kybernetiky je bez osvojení soudobé matematiky nemyslitelná. Snaha pochopit např. jevy a chování elementárních částic jádra atomu na základě slovního výkladu je nejen marná, ale pro samotnou kvantovou fyziku může být i nebezpečná. Také pochopení složitých jevů z oblasti kybernetiky bez hlubokých znalostí matematiky je téměř nemožné.

A tyto tendence se budou dalším vývojem přírodních věd ještě více prohlubovat.

Bez solidních znalostí matematiky a fyziky již dnes není možné technicky zvládnout současné zbraňové systémy ani zabezpečit jejich efektivní využití ve vojenské praxi — při výcviku vojsk a v boji.

Problém přípravy vojenských kádrů je o to složitější, že vojenství využívá poznatků přírodních věd zpravidla na styku dvou nebo více vědních oborů: optoelektroniky a kybernetiky, teorie řízení a mikroelektroniky, mechaniky a laserové techniky apod.

Bráníme se krátkozrakým požadavkům, aby vojenské školy připravovaly kádry schopné jenom úspěšně vykonávat nástupní funkce. Jejich splnění by nebylo pro vojenské školy složité. Naopak by dokonce umožnilo podstatně zkrátit doby pobytu vojenských studentů na školách.

Důsledek takového přístupu by však byl velmi negativní. Znamenal by nutnost brzy po ukončení studia poskytovat opakující se doplňkové vzdělání. Ve svém časovém souhrnu by se celková příprava vojenských kádrů ve vojenských školách

nezkrátila a vynucená cykličnost by naopak znemožnila poskytnout ucelenou teoreticko-vědní přípravu právě v přírodních vědách.

Toto vysvětlení však neznamená paušální odmítání úrovně připravenosti části absolventů vojenských škol k výkonu praktických funkcí u bojových útvarů. Spory o úrovní teoretické a praktické připravenosti studentů a o vztahu teorie a praxe při vzdělávání jsou tak staré jak je stará škola. Vojenské školy nejsou výjimkou. Bohužel kritika připravenosti absolventů vojenských škol je většinou málo konkrétní a často není vůči jednotlivým vojenským školám adresná.

Aby bylo možné odpovědět na otázky, jaké jsou výsledky přípravy absolventů vojenských vysokých škol v jednotlivých oblastech, jaké klady a nedostatky se u nich projevují při výkonu nástupních funkcí, jak absolventi sami hodnotí svou připravenost a jak je hodnotí jejich nadřízení, organizovala Správa vojenského školství v roce 1980 výzkum absolventů, kteří ukončili vojenské vysoké školy v roce 1978, a to po 1½ roce jejich pobytu u vojsk. Výzkumu byli kromě absolventů podrobeni i jejich nejbližší nadřízení. K výzkumu byla zvolena metoda statistické analýzy. Vstupní údaje byly získány z dotazníků při zabezpečení anonymity respondentů. Celkem bylo zpracováno přes 250 000 prvotních a korelačních údajů. Maximální možná věrohodnost výsledků průzkumu byla zabezpečena nejen zvolenou výzkumnou metodou, ale také skutečností, že k výzkumu úspěšnosti absolventů vojenských vysokých škol byli vybíráni všichni absolventi jednoho ročníku, téměř devadesátiprocentní návratností rozeslaných dotazníků jak od absolventů, tak i od jejich nadřízených, kvalitou respondentů skupiny přímých nadřízených, z nichž 80 % slouží v ČSLA déle než 5 let a má tedy dostatek zkušeností nejen z výchovy vojáků základní služby, ale i důstojníků a může objektivně zhodnotit jejich přípravu ve vojenských školách s ohledem na potřebu vojenské praxe. Kromě toho 70 % nejbližších nadřízených zkoumaných absolventů má vysokoškolské vzdělání.

Také spontánnost odpovědí absolventů i nadřízených, včetně odpovědí tzv. otevřené, nepředtíštěné otázky, i to, že odpovědi typu „nevím, nemohu posoudit“ se vyskytovaly pouze zřídka, svědčí o zájmu, který výzkum vyvolal a potvrzuje jeho validitu.

Soubor otázek byl koncipován tak, aby bylo možné posoudit tři skupiny problémů:

1. Zhodnocení **připravenosti** na vykonávanou funkci. Jinými slovy, které činnosti činily absolventům po nástupu k jednotce největší potíže, ve kterých oblastech potřebovali největší pomoc.

2. Jak jsou absolventi hodnoceni z **výkonu** svých současných funkcí, po půldruhém roce pobytu u jednotek.

3. Některé další otázky, které mají vztah ke služební činnosti a k životu absolventů u jednotek.

Výsledky zkoumání první oblasti přesevědčivě ukázaly, že největší pomoc potřebovali absolventi v takových otázkách denního života, jako je organizace a řízení života jednotky podle řádů a také při přípravě, řízení a provádění taktických cvičení a bojových střelb.

Vysoko nad průměr byla hodnocena schopnost absolventů vysokých škol provádět politické školení mužstva. Dobře byla hodnocena jejich připravenost k odbornému výcviku i schopnost pečovat o potřeby podřízených.

Rozporné výsledky přineslo hodnocení schopnosti absolventů řešit si své vlastní problémy, které se u nich po nástupu k bojovým útvarům objevily. Tuto schopnost hodnotili samotní absolventi a jejich nadřízení velmi rozdílně.

Taková rozpornost překvapuje tím více, že téměř ve všech ostatních otázkách docházelo k pozoruhodné shodě mezi hodnocením absolventů a jejich nejbližšími nadřízenými i když většinou na různé hodnotové úrovni — absolventi svou připravenost k výkonu funkcí hodnotili vždy výše, než jejich nadřízení.

U schopnosti absolventů řešit samostatně bez cizí pomoci své osobní problémy se hodnocení podstatně rozchází. Noví absolventi se dožadují daleko větší pomoci ze strany svých nadřízených, než jim byla poskytnuta. Nadřízení absolventů se naopak domnívají, že takovou pomoc mladí důstojníci nepotřebují.

To může být vážným signálem skutečnosti, že problémy absolventů nejsou známé, nebo že se jejich význam podceňuje.

V průběhu celého výzkumu se takový rozpor vyskytl ještě jednou, a to při hodnocení pracovního zatížení absolventů, kteří poukazovali na nutnost trávit u jednotky více času než předpokládají nebo považují za nezbytné jejich nadřízení.

Již samo hodnocení otázky, zda se absolventi zdržují nebo nezdržují u jednotky déle než je určeno denním řádem, ukázalo na nejednotnost mezi absolventy a veliteli. Z počtu zkoumaných absolventů

95 % uvedlo, že se v kasárnách pravidelně zdržují déle, zatím co téměř čtvrtina jejich nadřízených je toho názoru, že absolventi „dodržují pracovní dobu“.

Při podrobnějším zkoumání otázky, proč se noví absolventi zdržují u jednotek déle než stanoví denní řád, se oba zkoumané soubory, tj. absolventi i jejich nadřízení, celkem shodli na hlavních příčinách: přemíra úkolů, snaha zodpovědně plnit úkoly a nízká kvalita nejnižších velitelů — poddůstojníků.

Neshoda nastala v hodnocení významu potřebných zkušeností, jako předpokladu k dodržování pracovní doby. Nadřízení ji zařadili na druhé místo v pořadí všech dalších příčin, zatím co samotní absolventi až na šesté místo (z celkem 8 vybraných příčin).

Je pochopitelné, že každá škola může své absolventy pro potřebu praxe připravit jenom do určité míry. Absolventi kterékoli, zejména však vysoké školy, vždy pocítuje nesoulad mezi tím, co se ve škole učil a mezi požadavky praxe. Výraznost takového nesouladu jsme se pokusili zjistit.

40—50 % absolventů i nadřízených uvedlo, že tento nesoulad není výrazný a není tedy na překážku dobrého výkonu funkcí u vojsk ihned po ukončení školy.

Naproti tomu asi 10 % dotázaných považuje tento nesoulad za výrazný. Přitom je zajímavé, že velké rozdíly v hodnocení připravenosti absolventů jsou nejen mezi školami, ale i mezi školenými specializacemi téže školy. To potvrzuje význam správného působení profilových kateder vojenských vysokých škol, které mohou podstatně ovlivnit zaměření přípravy absolventů pro budoucí praxi.

Na otázku — „co vám v hlavním a rozhodujícím dala škola pro vaši práci a život u vojsk“ — byly získány poznatky — viz **tabulku 1**.

Naproti tomu na pólovou otázku — „co vám škola zůstala dlužna — jsme obdrželi odpovědi — viz **tabulku 2**.

Ze souboru odpovědí vyplývá, že teoretická příprava absolventů je na požadova-

Tabulka 1

Odpověď	Absolventi v %	Nadřizení v %
Teoretické znalosti	33,4	41,5
Návyky pro výkon služby	22,6	12,8
Politické a odborné znalosti	21,1	27,5
Technická příprava atd.	6,9	9,2

Tabulka 2

Odpověď	Absolventi v %	Nadřizení v %
Schopnost spojit teorii s praxí	43,6	24,3
Řízení života podle řádů	11,9	17,9
Politická práce s lidmi	8,8	12,8
Znalost techniky	6,6	—
Vedení spisové agendy	8,6	7,4
Metodika řízení a provádění výcviku	1,0	7,7
Návyky pro vojenskou službu atd.	1,6	8,7

Tabulka 3

Hodnocení připravenosti	Absolventi v %	Nadřizení v %
Velmi dobře	15,5	15,6
Spiše dobře než špatně	49,1	49,3
Ani dobře, ani špatně, těžko posoudit	25,7	18,0
Spiše špatně než dobře	8,8	15,2
Velmi špatně	0,9	1,9
Celkem	100,0	100,0

né výši, ale jejich připravenost pro praktický výkon funkce trpí některými nedostatky.

K této otázce se vrátím při hodnocení druhé části výzkumu, při hodnocení absolventů nikoliv z hlediska **připravenosti**, ale **výkonu funkce** po 18 měsících praxe.

Před tím se ještě podíváme na globální hodnocení připravenosti absolventů, které vyplývá z **tabulky 3**.

Při tomto hodnocení je třeba poukázat na relativně vzácnou shodu hodnocení oběma soubory a dále na to, že vyložené negativní hodnocení přisoudil absolventům vysokých vojenských škol každý šestý nadřízený.

Takový názor může být ovšem silně ovlivněn nezdravě rychlým kádrovým posunem absolventů po jednom roce výkonu nástupní funkce. Vždyť každý druhý absolvent zařazený po absolvování vojenské

vysoké školy na funkci velitele čtyři byl po prvním roce služby vyzvednut na funkci vyšší; z nich 10 % dokonce o dva stupně. Přihlédneme-li k tomu, že většina absolventů vstupovala na vojenské vysoké školy v 18 letech po absolvování občanské střední školy často s málo přesnými představami o výkonu vojenské služby vůbec a o výkonu služby důstojníka zejména, musíme považovat roční pobyt na základní funkci za nedostačující průpravu k výkonu funkce velitele roty nebo funkce ve štábech útvarů. Poněvadž úspěšnost absolventů byla hodnocena po 18 měsících po ukončení školy, hodnotili je jejich nadřízení nejen z výkonu funkce nástupní, ale vyšší, té, kterou vykonávali poslední

polovinu roku. To zřejmě názor na připravenost absolventů vojenských vysokých škol dosti negativně ovlivnilo, tím více, že nejen každý druhý velitel čtyři se posunul ve funkci, ale i každý pátý absolvent, zařazený po absolvování školy na rotní stupeň, byl vyzvednut po roce na vyšší funkci.

Taková mobilita nepřispívá k potřebné adaptaci a může se projevit jako záporný prvek v sebehodnocení absolventů i v hodnocení jejich nadřízených.

Všechno, co bylo až dosud řečeno, patřilo do oblasti hodnocení **připravenosti** absolventů vojenských vysokých škol a opíralo se tedy zejména o retrospektivní hodnocení samotných absolventů.

Druhá část výzkumu byla zaměřena na hodnocení výkonu funkce absolventů po získání 18měsíční praxe.

Přestože kategorie „jak jsou připravení“ a „jak pracují“ nejsou totožné, neočekávali se při jejich srovnávacím hodnocení velké obsahové rozdíly. Výzkum toto očekávání potvrdil. Přesto si však některé výsledky zaslouží pozornost.

Schopnost přesvědčivě působit na podřízené, provádět PSM, utvářet kolektivní mínění u jednotky, projevovat aktivitu v MLP, projevovat společenskou a politickou aktivitu byla shrnuta do pojmu „**politickovýchovná činnost**“.

Výzkum prokázal, že připravenost absolventů všech hodnocených vojenských škol (VA AZ Brno, VVŠ PV Vyškov, VVTS L. Mikuláš, VVSTZ Žilina v roce 1979 zrušená VVVTŠ Martin) je v této oblasti na stejné úrovni a že žádná ze škol nevybočuje z poměrně vysokého průměru. To svědčí o sjednocení řídicího úsilí HPS, která řídí jak práci společenskovedních kateder, tak i politických oddělení vysokých škol.

Z hodnocených činností, které byly v souboru politickovýchovných činností sledovány, jsou nad průměrem hodnoceny dvě: schopnost provádět politické školení mužstva a aktivita absolventů v MLP.

Naproti tomu nadřízení hodnotili jako podprůměrnou schopnost absolventů sjednocovat a vytvářet kolektivní mínění v jednotce a schopnost rozvíjet iniciativu a aktivitu podřízených.

Z oblasti **vojenských profesionálních činností** je kladně hodnocena schopnost

absolventů využívat taktickotechnických vlastností zbraní a bojové techniky. Potvrdila se však menší připravenost absolventů řídit taktické a taktickoodborné cvičení. Z toho je vidět, že ani 18měsíční praktická služba u jednotek nestačila odstranit nedostatky v této oblasti, zjištěný již při výzkumu připravenosti absolventů. Zde mají bezesporu taktické i vojensko-odborné katedry vojenských vysokých škol o čem přemýšlet. Je potěšitelné alespoň to, že absolventi VVŠ PV Vyškov mostřečského oboru byli v této oblasti hodnoceni nejlépe (index 3,70), dosti vysoko nad celkovým průměrem (index 3,35).

Také výsledky hodnocení **vojensko-technických činností** potvrdily předpokládané hypotézy: teoretická připravenost absolventů většiny vojenských vysokých škol je podstatně vyšší než jejich schopnost s technikou pracovat. Přitom nejnižší je hodnocena jejich schopnost organizovat a řídit opravy techniky, což nepříjemně vyniká právě u některých velitelských oborů.

Několik dalších hodnocených činností, vykonávaných absolventy vojenských vysokých škol po dobu jejich půldruhaletého působení u jednotek, by se dalo shrnout pod srozumitelný pojem „**umění velitel**“. Patří sem např. výchovná práce s podřízenými, vyžadování a upevňování kázně u svěřené jednotky, metodické schopnosti a jejich využívání v praxi i řízení života podřízených v souladu s požadavky základních řádů.

Výzkum prokázal, že právě v těchto oblastech je nejen připravenost absolventů, ale také praktické výsledky jejich čin-

Tabulka 4

Osobní vlastnost	Sebehodnocení absolventy		Hodnocení nadřízenými	
	index	pořadí	index	pořadí
Ukázněnost	4,11*)	2	3,81	1
Přesnost, svědomitost	3,98	3	3,56	4
Rychlost, rozhodnost	3,79	10	3,48	5
Aktivita, iniciativa	3,81	9	3,46	6
Samostatnost	3,97	4	3,44	7
Velitelská tvořivost	3,59	11	3,22	11
Odpovědnost	4,33	1	3,74	3
Kritičnost	3,95	5	3,74	2
Sebekritičnost	3,92	6	3,44	8
Náročnost na sebe	3,82	8	3,30	9
Náročnost na podřízené	3,86	7	3,27	10

*) Stupnice hodnocení 1,0–5,0 5,0 = hodnocení nejvyšší

ností nižší než ve všech ostatních zkoumaných oblastech.

Na jedné straně je takový výsledek pochopitelný: žádná škola nemůže naučit své absolventy to, co se dá získat jenom praxí. A velitelské umění se ve školní lavici naučit nedá. Jde o to posoudit na kolik vojenské školy vytvářejí předpoklady k tomu, aby se absolventi v praxi „umění velet“ učili co nejrychleji, aby zvládli nejen teoretické základy velení a řízení, ale aby také v rámci možnosti školy získali ve velení alespoň prvotní návyky. Výsledek výzkumu dal podnět k přijetí některých opatření, které se na vojenských školách v současné době realizují a jejichž cílem je zlepšit přípravu posluchačů v oblasti velení a řízení, včetně zvýšení jejich schopnosti vyžadovat a udržovat vysokou vojenskou kázeň, zlepšit vojenské vystupování apod. Přitom zvýšený zájem máme na rychlém zlepšení situace především na školách a fakultách velitelského zaměření, poněvadž jejich absolventi tvoří a budou čím dále tím více tvořit velkou skupinu nejnižších velitelů naší armády.

Nutnost v tomto směru s posluchači vojenských škol účinněji pracovat potvrdilo i experimentální hodnocení **některých osobních vlastností** absolventů. Výsledek názorně ukazuje **tabulka 4**.

Skutečnost, že absolventi také v sebehodnocení osobních vlastností projevili sklon k nadhodnocování tolik nepřekvapuje, jako skutečnost, že takové vlastnosti, jako je náročnost na sebe a na podřízené jsou — a to téměř shodně oběma soubory — hodnoceny nejnižší.

Stejně je ovšem potěšitelné, a pro pracovníky, kteří průzkum organizovali to bylo překvapivé, jak vysoko zejména nadřízení absolventů hodnotí jejich ukázněnost, přesnost a svědomitost.

Do souboru tzv. **pomocných otázek** byl kromě jiných zařazen i dotaz o předpokladu stát se dobrým důstojníkem ČSLA. I když názor na spolehlivost takového předpokladu je mezi oběma zkoumanými soubory dosti odlišný, celkové zhodnocení na položenou otázku je pozitivní — viz **tabulku 5**.

Při bližším zkoumání vyšlo najevo, že pozitivní část odpovědí se přitom opírala o dosahované dobré výsledky v práci, o osobní vlastnosti a předpoklady a o zájem o povolání důstojníka.

Negativní hodnocení bylo zdůvodňováno především povahovými vlastnostmi, neschopností adaptovat se na podmínky vojenského života a rodinnými důvody.

Tabulka 5

Má předpoklad stát se dobrým důstojníkem	Názor absolventů v %	Názor nadřízených v %
Rozhodně ano	10,7	34,7
Myslím, že ano	54,1	49,2
Nevím	20,7	8,1
Myslím, že ne	11,4	6,3
Rozhodně ne	3,7	1,7
Celkem	100,0	100,0

Jednorázový výzkum nemůže dát vyčerpávající výsledky v tak složité oblasti, jako je sociálně profesní zkoumání absolventů vojenských škol. Na druhé straně je ale solidní sondou a v řadě případů signálem, který podnítl k dalšímu hlubšímu zkoumání výchovně vzdělávacího procesu posluchačů vojenských vysokých škol. To potvrdila i praxe tohoto výzkumu, na jehož základě se mohlo přikročit ke zdokonalení výchovy a vzdělávání posluchačů vojenských vysokých škol. Některá opatření již byla přijata, další se připravují.

Cílem zveřejnění výsledků výzkumu je, aby mohli ke zdokonalení nejen přípravebnosti, ale i k lepšímu výkonu funkce absolventů přispět zejména ti příslušníci ČSLA, kteří nepracují ve vojenských školách. Domníváme se např., že vysoká mobilita absolventů vojenských škol na funkci je vážnou překážkou jejich názorové, odborné i povahové adaptace na celoživotní povolání důstojníka nebo praporčíka. V prvním roce výkonu funkce zpravidla ani schopní absolventi nedosáhnou výraznějších pracovních výsledků, jež jsou významným motivačním předpokladem pro úspěšnou adaptaci i pro celou další službu. Přemístíme-li mladého vojáka z povolání třeba i na vyšší funkci v době, kdy na předcházející nižší funkci měl více neúspěchů než úspěchů, nedáme-li mu možnost dočkat se kladných výsledků v jeho úsilí a přemístíme ho na funkci, kde znovu bude více kritizovaný než chválený, nemůžeme očekávat, že ve své práci najde zálibu, že bude motivován k potřebnému pracovnímu úsilí.

Přes veškerou snahu a mnohá praktická opatření, jež se přijala k tomu, aby mladým absolventům vojenských škol byla u vojsk poskytována potřebná pomoc, výzkum ukázal na přetrvávající nedostatky.

Z vyhodnocení zvláště volně položených otázek je zřejmé, že absolventům nevádí náročnost při hodnocení výsledků jejich práce tolik, jako hostejnost a nezájem. Někteří poukazovali na to, že za celý rok pobytu u útvaru si jich nikdo nevšímal, ani jim nic nevytkl, ani je nepochválil.

Také na nezáměm o jejich osobní problémy bylo hodně stesků. Uvědomíme-li si, že jde o dvaadvacetileté chlapce bez životních zkušeností, kteří vykonávají službu často stovky kilometrů od rodinného prostředí, nemůžeme považovat za správné, nemají-li možnost několik měsíců navštívit své rodiče a známé. Při celkovém pozitivním hodnocení mládeže musíme vidět, že má řadu znaků, které byly nám starším před dvaceti třiceti lety cizí. Některé naše zkušenosti dnešní mládež prostě neuznává, proto, že vyplývají z jiné sociálně politické situace. Proto se na ně nemůžeme zlobit.

Považujeme výzkumy nejen absolventů vojenských škol, ale i mládeže, která ke studiu na vojenských školách nastupuje, za významný předpoklad k dalšímu zdokonalování práce vojenských škol i když jejich význam nechceme přeceňovat.

V současné době probíhá obdobný výzkum s absolventy středních odborných škol a uvažujeme o výzkumu úspěšnosti přípravy absolventů VKVŠ.

СОДЕРЖАНИЕ

Полковник Эмил Лабуда, кандидат военных наук, доцент

Главные цели и задачи военно-научной работы после XVI съезда КПЧ 3

Автор в основных чертах проводит разбор выполнения целей и задач военно-научной работы на протяжении шестого пятилетнего плана. Главное внимание он уделяет правильному пониманию и содержанию исследовательской работы, углублению международного и внутреннего сотрудничества в области науки в ЧНА, развитию исследовательской базы, а также увеличению роли эффективности руководства в области науки.

Подполковник Ладислав Андрашик, кандидат экономических наук, доцент
капитан Ян Шелешовски, кандидат экономических наук

Необходимость повышения уровня экономического воспитания в ЧНА после XVI съезда КПЧ 8

Авторы разбирают увеличивающиеся значение военно-экономического решения и подход к этим вопросам и из этого вытекающую роль экономического воспитания в ЧНА, основой которого является прежде всего политическая и военная экономика.

Полковник Йосеф Маковец, кандидат военных наук
майор Вацлав Свобода

К эффективности процесса решения военно-научных задач 12

Авторы разбирают некоторые проблемы, связанные с повышением эффективности процесса руководства и решения сложных военно-научных задач. Они намечают некоторые направления для повышения эффективности работы особенно в постановке задач, высшей заинтересованности офицеров решающих эти задачи, улучшение организации работы и руководства, а также на политическую и профессиональную уровень работников штабов, занимающихся этой проблематикой.

ВОЕННОЕ ИСКУССТВО

Генерал-майор Васил Павлич

К выполнению задач учебного года 1981-1982 гг. 17

Автор статьи, исходя из итогов прошлого учебного года, разбирает главные задачи нового учебного года особенно в области боевой готовности, а также боевой и политической подготовки войск. На основе указанных задач автор обращает внимание на публицистическую деятельность в 1982 году в журнале „Военская мысль“. Он направляет деятельность авторов на тематику отдельных частей журнала, особенно на военное искусство.

Подполковник Владимир Тесарж

Расположение войск на месте 22

Автор разбирает вопросы размещения войск в районе сосредоточения, в исходном районе или в районах дневки, обращая особое внимание на определение соответствующей

щей местности для расположения войск, на ее особенности в зимних условиях, в населенных пунктах, а также в лесу. В связи с этим автор рассматривает деятельность командира и штаба общевойсковой дивизии перед занятием района расположения войск на месте и после его занятия.

Полковник Йосеф Шип, кандидат военных наук, доцент

Бой с применением разведывательных средств и средств наведения в инфракрасной полосе 27

Автор на основе общего применения радиоэлектронных средств в операции и исходя из задач радиоэлектронного боя, разбирает новейшие средства радиоэлектронной разведки главных армий государств НАТО, а также возможности ведения боя с указанными средствами.

Полковник Павел Загоржик, кандидат военных наук

К созданию штабных моделей в оперативном звене управления 35

Автор статьи знакомит читателей с возможным способом использования математического моделирования в аналитической, исследовательской и проектировочной деятельности в ходе подготовки и проверки штабных моделей.

Полковник Ладислав Земан

К применению реактивной бригады артиллерийской дивизии 40

Автор статьи разбирает роль и предназначение реактивной бригады артиллерийской дивизии, особенно для усиления оперативной маневренной группы, задачи этого соединения, ее огневые возможности, а также формы построения боевого порядка.

Подполковник Франтишек Барта, кандидат военных наук, доцент

Разведка при нанесении ракетных ударов и огня артиллерии 45

Автор статьи рассматривает требования Ракетных войск и артиллерии к данным разведки, источникам разведывательных данных, а также их изыскание для Ракетного войска и артиллерии.

Полковник Вацлав Лготски, кандидат военных наук, доцент

Развитие тактики и оперативного искусства Войск ПВО страны 50

Автор на основе разбора современной противовоздушной обороны, дальнейшего развития средств воздушного нападения, а также усовершенствования боевой техники Войск ПВО страны, рассматривает возможные тенденции их применения, тактику и оперативное искусство указанных войск.

Полковник Йосеф Патра
капитан Зденек Мандовец

К дистанционному минированию 57

Авторы, исходя из форм и средств дистанционного минирования противника, разбирают способы и возможности преодоления противотанковых заграждений созданных дистанционным минированием. Они уделяют особое внимание следующим способам преодоления этих заграждений: взрывному, механическому, в ручную, огневому, объездом, а также комбинированному. Кроме этого авторы рассматривают некоторые способы подготовки подразделений к преодолению указанных заграждений.

Генерал-майор Зденек Горак

К обеспечению ГСМ второго эшелона фронта 67

Автор разбирает обеспечение ГСМ второго эшелона фронта на марше до ввода в сражение. Он обращает внимание на принципы и средства обеспечения ГСМ, обеспечение источников резерв ГСМ, организацию пополнения, а также на определение времени для пополнения передвигающихся войск.

ИЗ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

О ядерной стратегии США 75

Главный удар 82

ИНФОРМАЦИИ

Генерал-майор Йосеф Микулец

Исследование качества подготовки выпускников высших военных школ . . . 87

Автор обобщает итоги исследования проведенного в 1980 году с выпускниками высших военных школ, которые окончили их в 1978 году. Автор обращает внимание на три группы проблем: оценку подготовки выпускников к исполнению должности, оценку выполнения занимаемой должности, а также другие вопросы связанные со служебной деятельностью.